

Kyyveden vesienhoidon johtoryhmän kokous 1/2020

Aika	3.3.2020	Klo 13.00–15.50
Paikka	Marjola, Haukirannantie 10, Haukivuori	
Läsnä	Olli Kauppinen, Kyyveden-Pieksämäen kalatalousalue Pekka Häkkinen, Kyyveden-Pieksämäen kalatalousalue Pekka Partti, Kyyveden osakaskunta Rauni Berndt, Pelastetaan Savon Veet ry Heikki Tanskanen, Mikkelin kaupunki Marjo Ahola, Suomen metsäkeskus Liisa Muuri, ESAELY Teemu Oittinen, ESAELY	

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Olli Kauppinen ja sihteeriksi Liisa Muuri.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Esityksestä pöytäkirjaa ei käyty läpi kokouksessa, ja se hyväksyttiin ilman muutoksia.

3 Kyyveden-Pieksämäen kalatalousalueen KHS/VHS-suunnitelma, tilannekatsaus

Kalatalousalueen KHS-työryhmä on työstänyt kalataloudellista käyttö- ja hoitosuunnitelmaa yhdessä konsultin kanssa. KHS käy läpi kalastuslain mukaisen käsittelyn, minkä takia vesienhoidon yleissuunnitelma ja KHS eriytettiin omiksi asiakirjoikseen. Kalatalousalueen vesienhoidon yleissuunnitelman (VHS) ensimmäinen luonnos on ollut sidosryhmien ja Kyyveden vesienhoidon johtoryhmän kommentoitavana.

VHS:n nykytilan kuvausta pidettiin hyvänä, mutta suunnitelma vaatii vielä konkreettisten toimenpiteiden työstämistä ja niiden kytkemistä rahoituslähteisiin. Tärkeimmät alueet on tuotu hyvin esiin, mutta suunnitelman toteuttamistapaa on tarkennettava. Toimenpiteet on priorisoitava ja niiden toteutusta edistävät tahot nimettävä, jotta toteutuminen voi käynnistyä jouhevasti. Suuret alueet, kuten Nykälänjoen valuma-alue, tulee pilkkoa pienempiin, helpommin lähestyttäviin osiin. Johtoryhmässä toivottiin, että toimenpidesuunnittelu Kyyveden lähivaluma-alueen kuormittavimmille uomille voitaisiin käynnistää pian. Toisten hankkeiden tulosten (esim. PuuMa-VeSi) hyödyntäminen ja jalkauttaminen myös Kyyveden valuma-alueelle tulee ottaa huomioon.

Metsätalouden toimenpiteiden kuvailussa on käytetty vesienhoidon termejä, joita esim. metsänomistajat eivät välttämättä ymmärrä. Käsitteitä olisi hyvä myös avata enemmän (esim. luonnonmukainen peruskuivatus). Metsätaloustoimenpiteiden rahoitusta on vielä tarkennettava. Muuri on välittänyt Marjo Aholan aiemmin toimittamat kommentit jo konsultille. Kunnostusajituksen tarveharkinta on tärkein metsätalouden vesiensuojelukeino, mutta myös tiedon välittäminen on erittäin keskeistä. Kaivukatkot ja perkaamatta jättämiset ovat myös hyviä toimenpiteitä vesiensuojelun kannalta. Niukkatuottoiset suometsät kannattaisi jättää ennallistumaan. Etelä-Savossa

18.3.2020

kaikki keskeiset metsäalan toimijat on koulutettu aineistojen ja työkalujen käyttöön vesiensuojelun laatuloikka -hankkeessa. Marjo Ahola mainitsi, että kestävä metsätalouden rahoituslakia ollaan nyt uudistamassa, ja paikkatietoaineistojen käyttöä suunnittelussa pyritään lisäämään.

Suunnitelmassa olisi hyvä ennustaa karkealla tasolla, miten keskeisimmät kuormitustekijät tulevat kehittymään lähitulevaisuudessa ja mitä se vaatii toimenpiteiden näkökulmasta. Ilmastonmuutos korostaa ongelmia erityisesti ojitetuilla turvemailla, sillä orgaanisen aineen huuhtoumat tulevat kasvamaan tulevaisuudessa. Vedenpinnan vaihtelut ovat äärevöityneet samassa suhteessa, kun ojitusintensiivisyys on kasvanut. Metsätaloudessa on jo kiire tehostaa valumavesien hallintaa erityisesti latvavesissä.

Turpeennostosta tarvitaan oma kappale, jossa kerrotaan tuotannon oikeat ongelmat. Sahinjokeen/Naarajokeen laskevalta Kalkkiköyhän turvetuotantoalueelta tulee runsaasti kiintoainekuormitusta ja orgaanista ainesta myös tuotantoalueen ympärysojista. Turvetuotantoalue saattaa lisätä ojitusten tarvetta ympäröivillä metsäalueilla. Vesi voi nousta turvesuon takia nopeasti Pyhäluomassa jopa puoli metriä ja tulvia pelloille. Asiasta on otettu yhteyttä ELY-keskuksen valvojiin. Turvetuotannon ympäristöluvut ovat toistaiseksi voimassa olevia, joten niiden muuttaminen on hankalaa. Tuotannosta poistuneet ja lähiaikoina poistuvat alueet tulisi ohjata vesiensuojeluun.

Vesitaseen hallinta on keskeistä Kyyveden valuma-alueella. Toimenpiteiden tulee painottua turvemaiden vesiensuojelukeinoihin. Keväällä tullaan järjestämään *koronavirusepidemian salissa* (siht. lisäys) sidosryhmätyöpaja, johon kutsutaan myös turvetuotannon valvoja. Työpajassa selvennetään ja laajennetaan luonnoksen s. 24 olevaa toimenpidetaulukkoa kullekin painopistealueelle, täsmennetään ja järjestetään tavoitteet ja sovitaan toteuttamista edistävästä tahtoista. Keinovalikoimassa ensimmäiseksi tulee nostaa virtaamanhallintarakenteet (putkipato/pohjapato), muut tulevat sen jälkeen.

4 Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelma 2022–2027, Kyyveden valuma-alue

Liisa Muuri esitteli Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelman laatimisen vaiheita ja aikataulua. Suunnittelualueille ja suoraan vesimuodostumiin kohdistetut toimenpiteet tulee olla tallennettuna suunnittelujärjestelmään huhtikuun loppuun mennessä. Toimenpiteitä suunnitellaan vesimuodostumakohtaisesti niille vesistöille, joiden tila on hyvää huonompi tai hyvä/erinomainen, mutta riskissä heikentyä. Tilan heikentymisen riskiin Kyyveden valuma-alueella on merkitty Kyyveden keskusallas, Koiraselkä, Juurikkaselkä, Nykälänjoki, Pitkäsjärvi, Niskajärvi, Iso-Nivu, Palokki-Hako-Palokki ja Niskakoskenjoki. Hydrologis-morfologisten paineiden perusteella riskissä on Pyhäjärvi ja Törmäjoki-Hännilänjoki. Vesienhoitoaluekohtaisista vesienhoitosuunnitelmista ja maakuntaa koskevasta toimenpideohjelmasta järjestetään kuuleminen loppusyksystä. Suunnitelmat ja ohjelmat viimeistellään kuulemisten perusteella vuonna 2021 ja valtioneuvosto hyväksyy suunnitelmat alkuvuodesta 2022.

Pekka Häkkinen kertoi, että Iso-Nivussa on tehty vedennostosuunnitelma ja osa järveen aiemmin tulleesta vedestä on johdettu ohi Iso-Nivusta. Iso-Nivulla on kunnostustarvetta, sillä sen valuma-alue on pienennetty, järvi on madaltunut ja kasvillisuus on alkanut vallata järveä. Loukeen ja Pienen-Naakkiman erinomaiseksi arvioidut tilat eivät vastaa tilaltaan kansalaisten näkemystä, ja niihin tulee suunnata toimenpiteitä kalatalousalueen VHS:ssä. Niiden tila on ollut aivan erilainen ennen seurannan alkamista. Kalatalousalue voi lisätä tarpeelliseksi katsomiaan hankkeita, myös kalataloutta hyödyntäviä hankkeita, omaan vesienhoidon yleissuunnitelmaansa.

18.3.2020

5 Kyyveden keskusaltaan koekalastustulokset 2019

Luonnonvarakeskus suoritti vesipuitedirektiivin seurantaan liittyvät koekalastukset Kyyveden Venätselällä syksyllä 2019. Yksikkösaaliin biomassa oli hieman suurempi kuin edellisenä tutkimusvuonna 2014, mutta yksilömäärä oli selvästi pienentynyt siihen verrattuna (Kuva 1). Kalaston perusteella pääaltaan ekologinen tila on nyt erinomainen, kun se on aiempina vuosina (2008, 2014) ilmentänyt hyvää tilaa. Kalasto on muuttunut myös kalastushavaintojen perusteella parempaan suuntaan ja kalojen keskikoko on kasvanut. VPD-koekalastus toistetaan kuuden vuoden välein, seuraavan kerran vuonna 2025.

Kuva 1. Kyyveden Venätselän koekalastusten yksikkösaaliit (palkit=biomassa, täpät=yksilömäärä) vuosina 2008, 2014 ja 2019.

Kapustasalmen pohjoispuolelta on hoitokalastettu noin 200 t kalaa viime vuosina. Siian istutusta säädellään haukimatoloiskannan mukaan. Poroselällä ja Mäkiselällä on ollut muikkua hyvin. Kuhaa ei ole istutettu viiteen vuoteen, ja sen kuteminen onnistuu nykyisin hyvin. Koekalastusten tekeminen lahtialueilla tulee ottaa mietintään, miten ne toteutetaan jatkossa. Koeverkkojen hankintaa pohditaan vielä osakaskunnan ja kalatalousalueen kanssa ja voiko ELY-keskus tukea hankintaa.

6 Käynnissä olevat hankkeet

Ympäristöministeriö on käynnistänyt vesiensuojelun [tehostamisohjelman](#) vuosille 2019–2021, jota hallitus on jatkanut kahdella vuodella vuoteen 2023 saakka. Yhteensä rahaa eri teemoihin on varattu valtakunnallisesti 69 miljoonaa euroa. Yhtenä osana ohjelman toteuttamista on avustushaku vesistökuunnostushankkeille ja asiantuntijaverkostojen vahvistamiseksi. Ohjelmaan on ollut kaksi hakua, ja kolmas käynnistyy jälleen syksyllä ELY:n harkinnanvaraisten vesistökuunnostusavustusten yhteydessä. Lisätietoa löytyy ELY-keskuksen [sivuilta](#). Etelä-Savon ELY-keskuksella on tähän hakuun liittyen käynnistynyt hanke vesienhoidon yleissuunnitelmien laatimisesta kullekin Etelä-Savon kalatalousalueelle sekä kansallinen koordinoituvastuu kaupunkiviesien hallinta ja haitallisten aineiden vähentäminen [-teemassa](#).

Kyyveden osakaskunta jatkaa hoitokalastushanketta keväällä Suovonselällä rysäpyynnillä ja syksyllä nuottaamalla Kärsäselän alueella.

Heiniön kunnostussuunnittelu on käynnistymässä. Hanke on käynnistetty jo hoitokunnassa, ja konsultti tullaan valitsemaan kevään aikana. Naakkiman osakaskunta toimii hakijana. Esiselvitysprojektissa päivitetään järven valuma-alueen tilanne ja päätetään tulevat kunnostushankkeet.

18.3.2020

Nykälänjoen kalataloudellinen kunnostushanke on käsitellyssä POSELY:n kalatalouspuolella.

Nykälänjoen valuma-alueen kunnostushankkeesta pidetään tarkentava palaveri. Hankkeen tarkoituksena on edistää metsäkeskuksen valuma-alueelle laatiman metsätalouden vesiensuojelun yleissuunnitelman toteutumista.

Siikalahden itäsalmeen on suunniteltu veneväylän ruoppaamista. Hankkeen rahoittamisesta ei ole toistaiseksi tehty päätöstä.

(Olli Kauppinen poistui, Pekka Häkkinen siirtyi puheenjohtajaksi.)

Marraskuun loppupuolella Mikkelin kaup. ymp. otti vesinäytteitä Kuusikummun ja Purukorvenojan kosteikkojen ylä- ja alapuolelta. Vettä oli näytteenoton aikaan runsaasti liikkeellä. Pitoisuudet eivät olleet merkittävästi alempia kosteikkojen alapuolella. Pitoisuudet olivat selvästi pienempiä kuin mittaushistoriassa (kaatopaikan vedet ovat olleet seurannassa). Seuranta jatketaan kevään ylivalunnan jälkeen. Heikki Tanskanen lähettää tulokset sähköpostilla johtoryhmälle. Kaatopaikalta ei tule enää juurikaan kuormitusta. Seurannan järjestämisestä jatkossa keskustellaan ELY:n ja Heikin kanssa.

Soukkioon laskevalle valuma-alueelle on haettu avustusta monitavoitteisen kosteikon perustamiseen.

7 Muut asiat

Osakaskuntien yhdistämishankkeelle on haettu jatkoa. Kalatalousalueelta on haettu rahoitusta Kyyveden pohjoispuolisten osakaskuntien yhdistämiseksi alustavasti neljäksi osakaskunnaksi (Härkäjärvi, Naakkima-Naarajärvi, Nykälänreitti-Pyhäjärvi, Pieksänjärven alue). 12.3. on osakaskuntien yhdistämistilaisuus Naarajärvellä.

Liisa Muuri toi esiin, että Kyyvesi on poikkeuksellisesti jo tällä hetkellä kevään [tulvakorkeudessa](#). Rajut vaihtelut vesivuosien välillä luovat lisää painetta toimenpiteiden toteuttamiselle.

8 Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään 15.10.2020 klo 13 alkaen Etelä-Savon ELY-keskuksen tiloissa.

9 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.50.

Kokouksen jälkeen Väentuvassa järjestettiin iltatilaisuus, jossa käsiteltiin kalatalousalueen vesienhoidon yleissuunnitelmaa ja metsätalouden vesiensuojelukeinoja. Tilaisuuteen osallistui esitelmöitsijöiden lisäksi 28 ihmistä.

Sihteeri

Liisa Muuri

Liitteet
Jakelu

[Kokouksen runko](#)
Tilaisuuteen kutsutut, [Vesienhoidon blogisivut](#)